

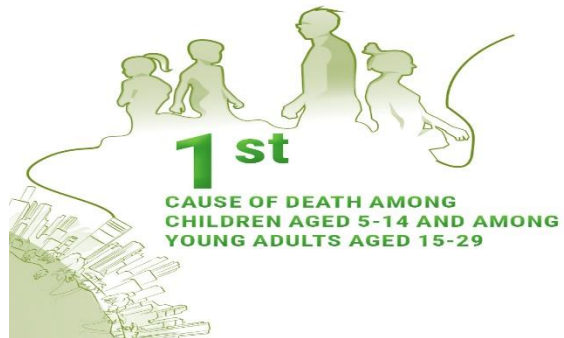
SIGURNOST CESTOVNOG SAOBRAĆAJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Samir Džaferović, pomoćnik ministra

e-mail: samir.dzaferovic@mkt.gov.ba

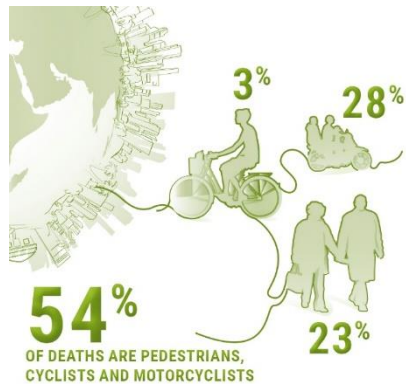
www.mkt.gov.ba

<https://transportnedozvole.gov.ba>

Povrede u cestovnom saobraćaju predstavljaju **8. uzrok** smrtnosti

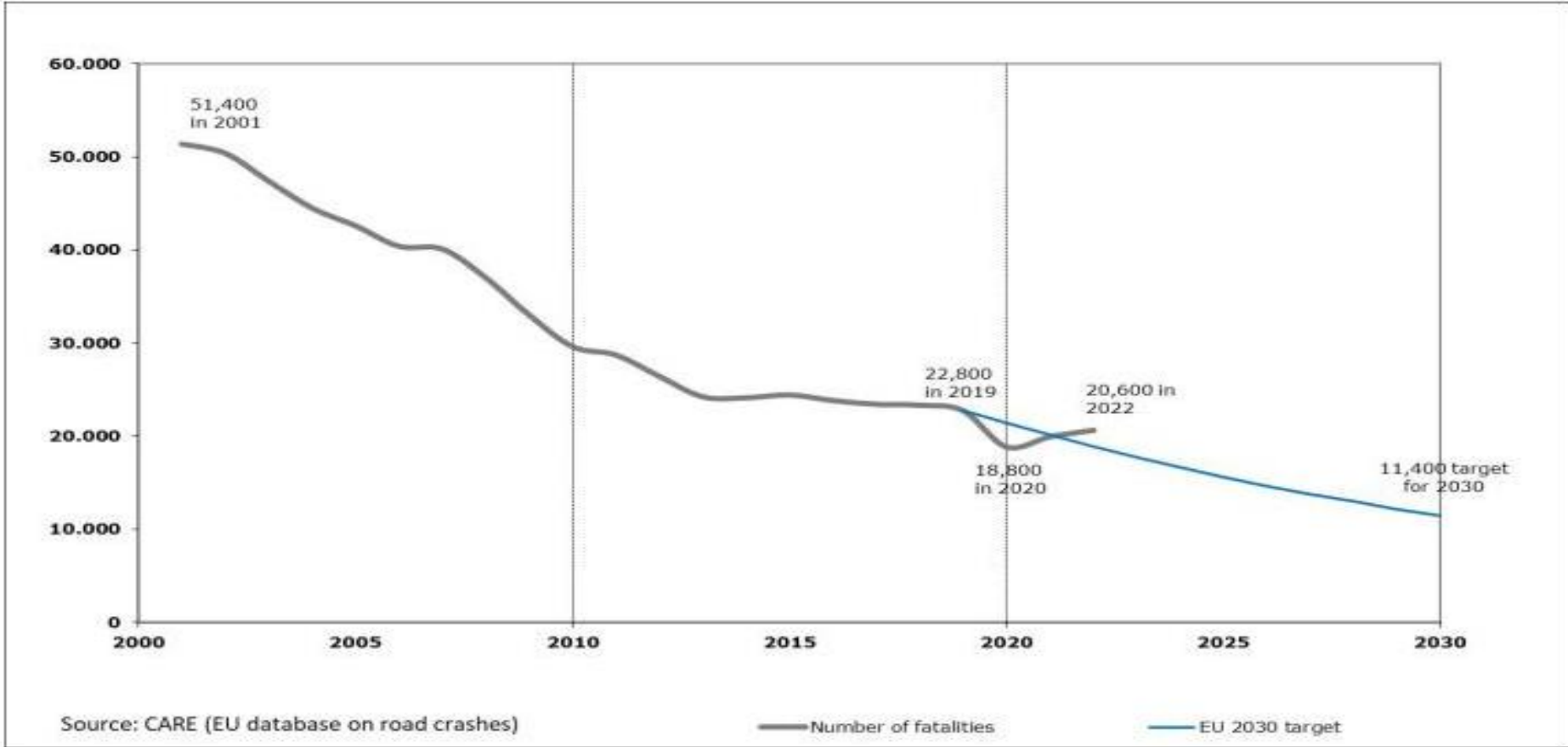
54% umrlih su pješaci, biciklisti i motociklisti

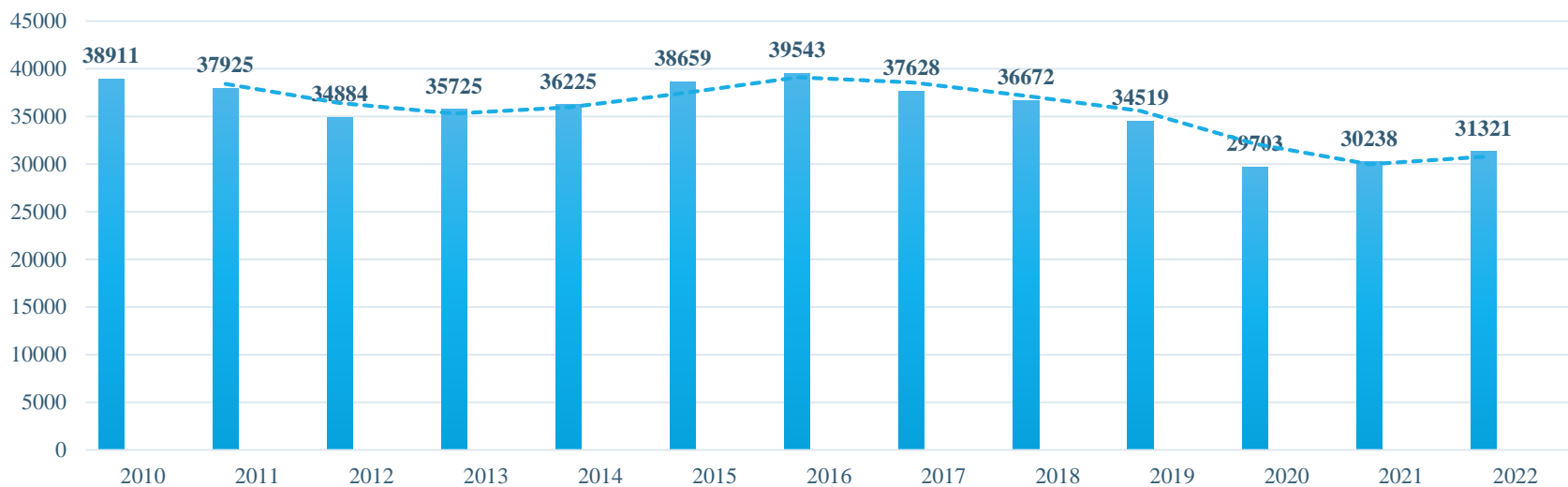

Povrede u cestovnom saobraćaju **prvi su uzrok** smrtnosti djece i mladih

NE POSTUPANJE

Procjena je da će broj smrtnih slučajeva i povrijeđenih na cestama u zemljama sa niskim i srednjim stepenom razvoja predstavljati **4. uzrok** smrtnosti ukupnoj populaciji u **2030. godini**

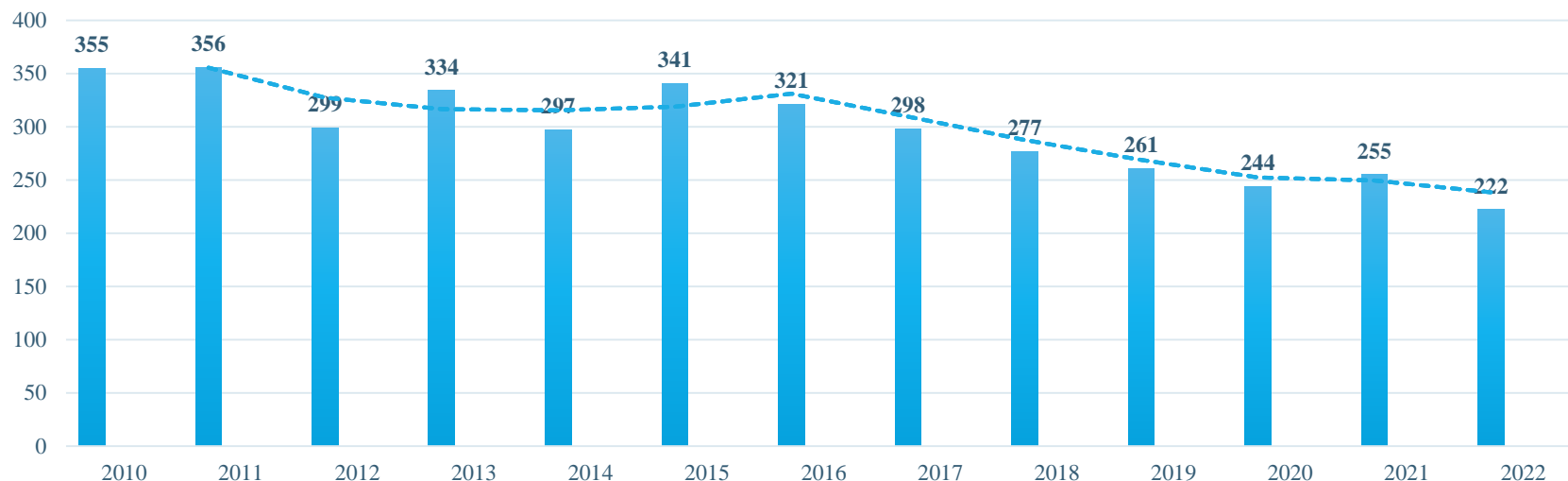
Broj saobraćajnih nezgoda u BiH u periodu 2010.-2022. godina

Posmatrajući i uspoređujući podatke u posljednjih 12 godina (2010. - 2022.), evidentno je da se broj saobraćajnih nezgoda, kao i stradalih u nekoliko navrata smanjivao i povećavao.

Manji broj saobraćajnih nezgoda započinje u 2017. godini, i taj trend smanjenja je zadržan.

U periodu 2010.-2022. broj saobraćajnih nezgoda smanjen je za oko 19%. Prema navedenim podacima na području BiH dnevno tokom 2022. godine događalo u prosjeku nešto više od 85 saobraćajnih nezgoda.

Broj poginulih u saobraćajnim nezgodama u BiH u periodu 2010.-2022. godina (63)

U periodu od 2010. do 2022. godine u BiH je u saobraćajnim nezgodama stradalo ukupno 3.868 osoba.

Ističe se 2011. godina kao godina s najvećim brojem smrtnih slučajeva na cestama (356), dok je najmanji broj smrtnih slučajeva zabilježen u 2022. godini (222).

U posmatranom vremenskom periodu, zabilježen je trend smanjenja broja poginulih u saobraćajnim nezgodama za 37%.

Sigurnost cestovnog saobraćaja u Bosni i Hercegovini treba najvećim dijelom treba da se zasniva na tri važna dokumenta fokusirana na sigurnost na cestama, i to:

1. UN-ova Dekada djelovanja i
2. EU politika sigurnosti cestovnog saobraćaja 2021-2030
3. Akcioni plan sigurnosti cestovnog saobraćaja zemalja Zapadnog Balkana

Stub 1	Stub 2	Stub 3	Stub 4	Stub 5
Upravljanje sigurnosti saobraćaja	Sigurnije ceste i mobilnost	Sigurnija vozila	Sigurniji korisnici ceste	Djelovanje nakon sudara

Akcioni plan za sigurnost na cestama je treba da bude uređen prema navedeim stubovima, te da pruža detaljnije informacije o svakoj konkretnoj aktivnosti (intervenciji), uključujući odgovorne subjekte, ključne indikatore učinka, vremenski okvir za provedbu, namjenska sredstva i efikasno praćenje/evaluaciju.

KLJUČNE AKTIVNOSTI	
1.	Provedba sporazuma i konvencija UN o sigurnosti na cestama
2.	Uspostava tijela za sigurnost cestovnog saobraćaja na svim nivoima vlasti
3.	Postojanje strategije/strategija sigurnosti na cestama
4.	Korišćenje realnih i dugoročnih ciljeva
5.	Efikasno finansiranje aktivnosti
6.	Postojanje sistema podrške sigurnosti

**PODINDIKATORI
 KLJUČNIH AKTIVNOSTI**

- RSMI 1: Provedba UN-ovih sporazuma/konvencija o sigurnosti na cestama, UN-ove Dekade djelovanja za sigurnost na cestama i Okvirne politike EU za sigurnost na cestama, sa podindikatorima:**

 - RSMI 1.1: Konvencija o cestovnom saobraćaju iz 1968. godine,
 - RSMI 1.2: Globalni plan za Dekadu djelovanja za sigurnost na cestama za period 2011.-2020. godinu,
 - RSMI 1.3: Okvir politike EK za sigurnost na cestama za period 2021.-2030.: Naredni koraci ka „Viziji nula”,
 - RSMI 1.4: Nacionalni pravni okvir uspostavljen i usklađen sa Konvencijom UN-a o cestovnom saobraćaju iz 1968.; Globalni plan za Dekadu djelovanja za sigurnost na cestama za period 2011.-2020. i Okvir politike EK za sigurnost na cestama za period 2021.-2030.: Naredni koraci ka „Viziji nula”.
- RSMI 2: Uspostavljanje vodeće agencije i mehanizama koordinacije na državnom nivou, sa podindikatorima:**

 - RSMI 2.1: Smjernice dobre prakse o upravljanju sigurnosti na cestama koje se koriste,
 - RSMI 2.2: Uspostavljanje vodeće agencije i koordinacionog tijela za sigurnost na cestama,
 - RSMI 2.3: Aktivno koordinaciono tijelo i dobra koordinacija,
 - RSMI 2.4: Relevantni subjekti za sigurnost na cestama (vladin privatni sektor i NVO) aktivno učestvuju u koordinacionom tijelu,
 - RSMI 2.5: Ekspertska i politička podrška vodećoj agenciji i koordinacionom tijelu,
 - RSMI 2.6: Aktivni subjekti za sigurnost na cestama (vladin privatni sektor i NVO) u lokalnim zajednicama,
 - RSMI 2.7: Provođenje programa za sigurnost na cestama na državnom, entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou.
- RSMI 3: Razvoj Okvirne strategije za sigurnost na cestama, sa podindikatorima:**

 - RSMI 3.1: Prepoznavanje i kvantifikacija glavnih faktora rizika i rizičnih grupa učesnika u saobraćaju (s utvrđenim trendovima tokom godine),
 - RSMI 3.2: Upravljanje sigurnosti na cestama zasnovano na dokazima (redovna istraživanja, baza podataka, redovni izvještaji),
 - RSMI 3.3: Ciljevi sigurnosti na cestama i odgovornosti subjekata su jasno definisani u Okvirnoj strategiji i akcionom planu za sigurnost,
 - RSMI 3.4: Action plan za provedbu Strategije sa izdvojenim sredstvima,
 - RSMI 3.5: Promocija Pristupa sigurnom sistemu i ISO 39001 u Strategiji,
 - RSMI 3.6: Uspostavljeni efikasni mehanizmi praćenja/izvršavanja/ocjenjivanja.
- RSMI 4: Realni i dugoročni ciljevi, sa podindikatorima:**

 - RSMI 4.1: Uspostavljanje kapaciteta i integriteta za praćenje postignuća ciljeva,
 - RSMI 4.2: Postavljanje kvantifikovanih konačnih ciljeva sigurnosti na cestama,
 - RSMI 4.3: Postavljanje kvantifikovanih srednjih ciljeva sigurnosti na cestama,
 - RSMI 4.4: Postavljanje seta ključnih indikatora učinka (KPIs),
 - RSMI 4.5: Postojanje redovnih istraživanja i izvještavanja institucijama/javnosti o postavljenim ciljevima (konačnim, privremenim, KPI),
 - RSMI 4.6: Postojanje spremnosti za godišnje praćenje postizanja srednjih ciljeva i KPI-a.
- RSMI 5: Finansiranje aktivnosti, sa podindikatorima:**

 - RSMI 5.1: Poznati godišnji ekonomski gubici,
 - RSMI 5.2: Troškovna korist koja se koristi za opravdavanje investiranja u sigurnost,
 - RSMI 5.3: Održiva i dovoljna sredstva za sigurnost na cestama,
 - RSMI 5.4: Postojanje sistemske raspodjele resursa (određena svrha sredstava za sigurnost na cestama) i praćenje njihovog korištenja,
 - RSMI 5.5: Identifikacija i provedba inovativnih mehanizama finansiranja.
- RSMI 6: Sistemska podrška sigurnosti na cestama, sa podindikatorima:**

 - RSMI 6.1: Postojanje sistema podataka o nezgodama (pouzdan i snažan, orijentisan na CADaS, efikasno i pouzdano prikupljanje/analiza podataka, otvoren za pristup korisnicima),
 - RSMI 6.2: Postojanje integriranih baza podataka o sigurnosti na cestama (sistem podataka omogućava bilježenje i praćenje različitih setova podataka),
 - RSMI 6.3: Postojanje ekspertne pomoći, istraživanja i kampanja,
 - RSMI 6.4: Postojanje redovne cjeloživotne edukacije i obuka svih aktera (policije, spasilačkih službi, lokalnih zajednica, itd.),
 - RSMI 6.5: Postojanje stvarne političke podrške.

KLJUČNE AKTIVNOSTI	
1.	Upravljanje crnim tačkama
2.	Upravljanje sigurnosti mreže cesta
3.	Dubinska analiza cestovne mreže
4.	Procjena sigurnosti na cestama širom mreže (RSI)
5.	Revizija projekta sa aspekta sigurnosti (RSA)

- 1. SRMI 1: Pravni okvir za RISM alate, sa podindikatorima:**
 - SRMI 1.1: Alati za reviziju i kontrolu sigurnosti na cestama propisani zakonodavstvom,
 - SRMI 1.2: Široka procjena sigurnosti na cestama na mreži (uključujući alat za mapiranje rizika) propisana zakonodavstvom,
 - SRMI 1.3: Alat za upravljanje crnim tačkama propisan zakonodavstvom,
 - SRMI 1.4: Alat za dubinsku analizu propisan zakonodavstvom,
 - SRMI 1.5: Procjena uticaja na sigurnost na cestama utvrđena zakonodavstvom,
 - SRMI 1.6: Zakonodavstvo i standardi za projektovanje sigurnih cesta i ulica.

- 2. SRMI 2: Primjena RISM alata, sa podindikatorima:**
 - SRMI 2.1: Primjena Revizije sigurnosti na cestama,
 - SRMI 2.2: Primjena Provjere sigurnosti na cestama,
 - SRMI 2.3: Primjena Procjene sigurnosti na cestama na nivou mreže (uključujući i alat za mapiranje rizika),
 - SRMI 2.4 Primjena alata Upravljanje crnim tačkama,
 - SRMI 2.5: Primjena dubinske analize,
 - SRMI 2.6: Primjena procjene uticaja na sigurnost na cestama,
 - SRMI 2.7: Primjena načela sigurnog projektovanja cesta i ulica.

- 3. SRMI 3: Upotreba novih tehnologija, sa podindikatorima:**
 - SRMI 3.1: Pravni okvir za ITS,
 - SRMI 3.2: Strateški okvir za ITS,
 - SRMI 3.3: Primjena ITS na cijeloj cestovnoj mreži.

- 4. SRMI 4: Sigurnost tunela, sa podindikatorima:**
 - SRMI 4.1: Pravni osnov za sigurnost u tunelima,
 - SRMI 4.2: Primjena mjera za sigurnost u tunelima.

- 5. SRMI 5: Rizici na cesti, sa podindikatorima:**
 - SRMI 5.1: Kolektivni rizik od stradanja ili zadobijanja ozbiljnih povreda u saobraćaju,
 - SRMI 5.2: Individualni rizik od stradanja ili zadobijanja ozbiljnih povreda u saobraćaju,
 - SRMI 5.3: Rizik od stradanja ili zadobijanja ozbiljnih povreda u saobraćaju koji se dobija na osnovu proaktivnog pristupa.

- 6. SRMI 6: Podaci kao podrška sigurnijim cestama i mobilnosti, sa podindikatorima:**
 - SRMI 6.1: Izrada baze podataka o saobraćajnim nezgodama,
 - SRMI 6.2: Izrada baze podataka o sigurnosti na cestama,
 - SRMI 6.3: Digitalizacija sigurnosnih elemenata i performansi mreže u Bazi podataka o sigurnosti na cestama .

KLJUČNE AKTIVNOSTI

1.	Primjena sporazuma i konvencija UN o sigurnosti na cestama i Uredbi/Direktiva EU
2.	Homologacija, postupak i kontrola
3.	Kvalitet sistema tehničkog pregleda vozila
4.	ITS i nove tehnologije za vozila
5.	Mjerenje i praćenje KPI za vozila i promovisanje obnove voznog parka

**PODINDIKATORI
KLJUČNIH AKTIVNOSTI**

1. **SVI 1: Primjena sporazuma i konvencija UN o sigurnosti na cestama i Uredbi/Direktiva EU, sa podindikatorima:**
 - SVI 1.1: Sporazum o usvajanju usklađenih tehničkih propisa Ujedinjenih nacija za vozila sa točkovima, opremu i dijelove koji mogu biti ugrađeni i/ili korišteni na vozilima sa točkovima i uslovima za uzajamno priznavanje homologacija dodijeljenih na osnovu implementacije ovih propisa Ujedinjenih nacija (Sporazum UN iz 1958.),
 - SVI 1.2: Sporazum o usvajanju jednoobraznih uslova za periodične tehničke preglede vozila sa točkovima i uzajamnom priznavanju takvih pregleda (Sporazum UN iz 1997.),
 - SVI 1.3: Sporazum o međunarodnom cestovnom prevozu opasnih materija (ADR konvencija),
 - SVI 1.4: Europski sporazum o radu posada na vozilima koja obavljaju međunarodni cestovni prevoz (AETR sporazum iz 1970. godine),
 - SVI 1.5: Regulativa EU o homologaciji tipa vozila, dimenzijama i masama i uređajima za osvetljavanje: Uredba (EU) 2018/858, kojom se mijenjaju Uredbe (EZ) br. 715/2007 i (EZ) br. 595/2009 i stavlja van snage Direktiva 2007/46/EZ; Direktiva 2002/7/EZ i Direktiva 2015/719/EU i mijenja Direktiva 96/53/EZ; Direktiva 2008/89/EZ i Direktiva 2014/46/EU kojom se mijenja Direktiva Savjeta 1999/37/EZ,
 - SVI 1.6: Regulativa EU o tehničkom pregledu vozila i registraciji vozila – paket EU o tehničkoj ispravnosti (zajednička pravila o periodičnim provjerama tehničke ispravnosti za motorna vozila i njihove prikolice (Direktiva 2014/45/EU), registracijskim dokumentima za vozila (Direktiva 2014/46/EU), i pregledima tehničke ispravnosti komercijalnih vozila na cesti (Direktiva 2014/47/EU),
 - SVI 1.7.: Sporazum o međunarodnom prijevozu kvarljivih namirnica i posebne opreme koja se koristi za takav prijevoz (ATP).
2. **SVI 2: Homologacija, postupak i kontrola, sa podindikatorima:**
 - SVI 2.1: Usklađenost propisa sa sistemom homologacije vozila,
 - SVI 2.2: Nivo procedura uvoza,
 - SVI 2.3: Minimalni standardi za uvoz korištenih vozila,
 - SVI 2.4: Kapacitet nadležnih institucija i nivo edukacije odgovornog lica,
 - SVI 2.5: Nivo tehničkih usluga za kontrolu uvezenih vozila.
3. **SVI 3: Kvalitetan sistem za tehnički pregled vozila, sa podindikatorima:**
 - SVI 3.1: Usklađenost PTI (Periodični tehnički pregled) propisa sa direktivama EU,
 - SVI 3.2: Tehnološki nivo PTI stanica (oprema),
 - SVI 3.3: Propisi o pregledu tehničke ispravnosti na cesti (RSI),
 - SVI 3.4: Akcioni plan za implementaciju RSI postupka,
 - SVI 3.5: Sistem kontrole rezervnih dijelova.
4. **SVI 4: ITS i nove tehnologije za vozila, sa podindikatorima:**
 - SVI 4.1: Prepoznatost ITS u strateškim dokumentima i propisima,
 - SVI 4.2: Nivo prepoznatosti Naprednog Sistema za pružanje pomoći vozaču (ADAS),
 - SVI 4.3: Primjena VZI sistema – uvođenje inteligentnih vozila u okviru ITS,
 - SVI 4.4: Primjena V2V sistema.
5. **SVI 5: Definisane, mjerenje i praćenje KPI za vozila i promovisanje obnove voznog parka, sa podindikatorima:**
 - SVI 5.1: Definisane osnovnog KPI za vozila, KPI za vozila javnog prevoza i KPI za tehničku ispravnost vozila,
 - SVI 5.2: Mjerenje i praćenje osnovnih KPI za vozila,
 - SVI 5.3: Mjerenje i praćenje KPI za vozila javnog prevoza,
 - SVI 5.4: Mjerenje i praćenje KPI za tehničku ispravnost vozila (%PTI, %RSI),
 - SVI 5.5: Nivo prihvatanja Europskog programa procjene novih vozila (Euro NCAP) i postotak novih putničkih vozila sa sigurnosnim Euro NCAP rejtingom jednakim ili većim od unaprijed definisanog praga,
 - SVI 5.6: Implementacija fiskalnih inicijativa i fiskalnih mjera u cilju podsticanja upotrebe sigurnijih vozila,
 - SVI 5.7.: Istraživanje i dijeljenje najboljih praksi u promovisanju sigurnijih vozila.

KLJUČNE AKTIVNOSTI

	KLJUČNE AKTIVNOSTI
1.	Edukacija i sigurnosti na cestama
2.	Edukacija i obuka vozača
3.	Kampanje o sigurnosti na cestama
4.	Izvršenje propisa
5.	Praćenje ponašanja korisnika cesta

**PODINDIKATORI
KLJUČNIH AKTIVNOSTI****1. SRUI 1: Edukacija o sigurnosti na cestama, sa podindikatorima:**

- SRUI 1.1: Pravne osnove za edukaciju o sigurnosti na cestama u predškolskim i školskim ustanovama,
- SRUI 1.2: Provođenje edukacije o sigurnosti na cestama u ustanovama predškolskog i školskog obrazovanja,
- SRUI 1.3: Provođenje edukacije o sigurnosti na cestama u srednjim školama.

2. SRUI 2: Edukacija i obuka vozača, sa podindikatorima:

- SRUI 2.1: Pravni aspekt edukacije i obuke vozača početnika,
- SRUI 2.2: Provođenje edukacije i obuke vozača početnika,
- SRUI 2.3: Pravni aspekt sistema osposobljavanja profesionalnih vozača,
- SRUI 2.4: Uspostavljanje i funkcionisanje sistema osposobljavanja profesionalnih vozača.

3. SRUI 3: Kampanje o sigurnosti na cestama, sa podindikatorima:

- SRUI 3.1: Kampanje o sigurnim brzinama,
- SRUI 3.2: Kampanje o vožnji pod uticajem alkohola i droga,
- SRUI 3.3: Kampanje o ometanju vozača (vožnja i slanje SMS poruka),
- SRUI 3.4: Kampanje usmjerene na ranjive grupe korisnika cesta (djeca, pješaci, biciklisti, vozači mopeda, starije osobe, itd.),
- SRUI 3.5: Kampanje usmjerene na vozače traktora i vozače komercijalnih vozila.

4. SRUI 4: Izvršenje propisa, sa podindikatorima:

- SRUI 4.1: Pravni okvir za izvršenje propisa,
- SRUI 4.2: Provođenje propisa u pogledu brzine,
- SRUI 4.3: Izvršenje propisa u pogledu upotrebe alkohola i droga,
- SRUI 4.4: Izvršenje propisa u drugim relevantnim oblastima,
- SRUI 4.5: Izvršenje propisa od strane saobraćajne policije na osnovu raspoloživih podataka.

5. SRUI 5: Praćenje ponašanja korisnika cesta putem indikatora uspješnosti sigurnosti (SPI), sa podindikatorima:

- SRUI 5.1: Praćenje upotrebe sigurnosnih pojaseva za vozače i suvozače,
- SRUI 5.2: Praćenje upotrebe sistema za sigurnosno vezivanje djece,
- SRUI 5.3: Praćenje brzine i prekomjerne brzine,
- SRUI 5.4: Praćenje vožnje pod uticajem alkohola,
- SRUI 5.5: Praćenje upotrebe zaštitne kacige za vozače mopeda i motocikliste.

KLJUČNE AKTIVNOSTI	
1.	Zbrinjavanje prije hospitalizacije
2.	Zbrinjavanje u prevozu
3.	Bolničko i traumatološko liječenje
4.	Rehabilitacija
5.	Poticaj za poslodavce
6.	Istraživanje

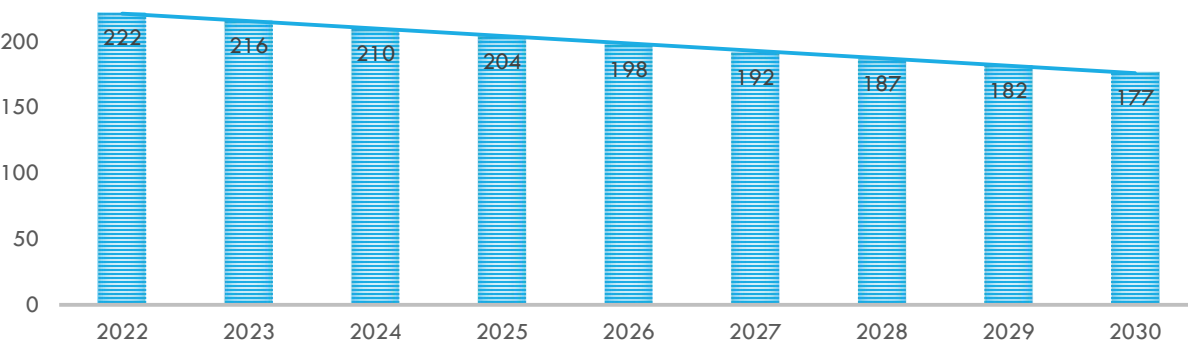

- 1. I 1: Zbrinjavanje prije hospitalizacije, sa podindikatorima:**
 - I 1.1: Smjernice SZO o traumatološkom zbrinjavanju prije hospitalizacije,
 - I 1.2: Jedinstveni telefonski broj za hitne slučajeve,
 - I 1.3: Službe hitne pomoći, spašavanja i policije potpuno opremljene i obučene,
 - I 1.4: "Zlatni sat" za hitnu pomoć na mjestu nezgode (KPI).
- 2. I 2: Zbrinjavanje u prevozu, sa podindikatorima:**
 - I 2.1: Vozila hitne pomoći potpuno opremljena a osoblje obučeno,
 - I 2.2: Vrijeme prevoza do bolnice,
 - I 2.3: Redovne procjene.
- 3. I 3: Bolničko i traumatološko liječenje, sa podindikatorima:**
 - I 3.1: Bolničko traumatološko liječenje,
 - I 3.2: Bolnice potpuno opremljene a osoblje obučeno.
- 4. I 4: Rehabilitacija, sa podindikatorima:**
 - I 4.1: Sistem osiguranja za žrtve nezgoda.
- 5. I 5: Poticaji za poslodavce, sa podindikatorima:**
 - I 5.1: Ohrabriti zapošljavanje osoba sa invaliditetom usljed saobraćajne nezgode.
- 6. I 6: Istraživanje, sa podindikatorima:**
 - I 1.1: Istraživanje zbrinjavanja/tretmana nakon saobraćajne nezgode.

Kreiranje budućeg scenarija sigurnosti cestovnog saobraćaja u BiH, zasniva se na podacima o broju poginulih u saobraćajnim nezgodama u periodu od 2010.-2020. godine, planu sigurnosti EU do 2030. i 2050. godine, implementacijom regionalnog akcionog plana sigurnosti cestovnog saobraćaja, kao i uređenje sigurnosti cestovnog saobraćaja BiH prema navedenih pet stubova, što je generisalo tri scenarija sigurnosti cestovnog saobraćaja, i to:

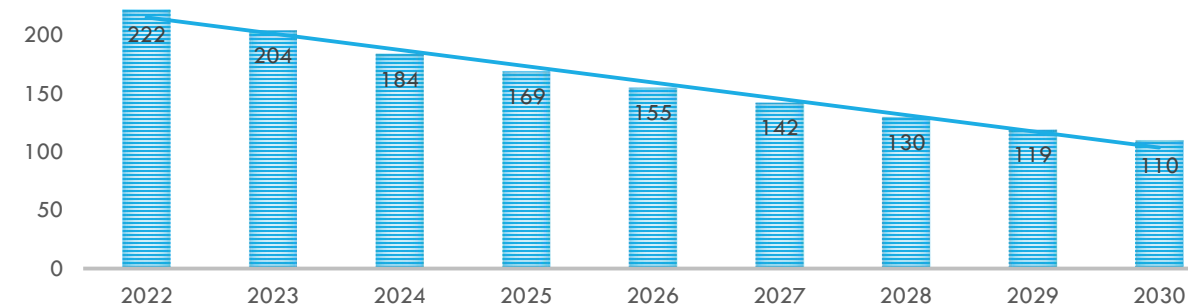
- Referentni scenariji (S1), nepredviđa poduzimanje većeg broja prethodno navedenih aktivnosti iz pet stubova, i zasniva se na trendu kretanja sigurnost cestovnog saobraćaja iz prethodnog perioda,
- Umjereni scenariji do 2030. godine (S2), obuhvata poduzimanja određenih prethodno navedenih aktivnosti iz pet stubova, uključujući i plan sigurnosti cestovnog saobraćaja EU do 2030. godine i
- Optimistični scenariji do 2030.-2050. godine (S3), obuhvata nastavak poduzimanja aktivnosti iz umjerenog scenarija temeljenih na pet stubova, kao i njihovu modifikaciju u određenim vremenskim periodima

250

Referentni scenarij (S1) – bazira se na trendovima broja poginulih u periodu od 2012.-2022. godine, u kojem je ukupno smanjenje broja poginulih u saobraćajnim nezgodama bilo oko 2,6% po godini.

250

Umjereni scenariji (S2), obuhvata poduzimanja određenih prethodno navedenih aktivnosti na polju sigurnosti cestovnog saobraćaja temeljenih na pet stubova. Navedni scenariji trebao bi generisati smanjenje broja poginulih u saobraćajnim nezgodama za oko 8% na godišnjem nivou.

120

Optimistični scenariji do 2050. godine (S3), obuhvata nastavak poduzimanja mjera iz umjerenog scenarija, kao i njihovu modifikaciju u određenim vremenskim periodima, broj poginulih trebao bi se smanjivati po godišnjoj stopi od 10%. U periodu posmatranja optimističnog scenarija 2030.-2050. godina, može se konstatovati da bi ukupan broj poginulih u saobraćajnim nezgodama bio smanjen za oko 90%, što bi skoro predstavljalo ostvarenje dugoročnog cilja.

HVALA NA PAŽNJI

Samir Džaferović, pomoćnik ministra

e-mail: samir.dzaferovic@mkt.gov.ba

www.mkt.gov.ba

<https://transportnedozvole.gov.ba>